

X. FEJEZET

IPARI GÁZPALACKOK SZÁLLÍTÁSA, TÁROLÁSA ÉS KEZELÉSE

1. FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

1.1. Gázpalack: olyan fémből, fémből és kompozitból, vagy kompozitból készült nyomástartó edény, amely sűrített, cseppfolyósított vagy nyomás alatt oldott gázok tárolására és szállítására szolgál, és a gáztöltési, vagy felhasználási helye nem azonos, továbbá úrtartalma legfeljebb 150 liter.

1.2 Gázhordó: szállításra használt, hegesztett nyomástartó tartály, legalább 150 liter, de legfeljebb 1000 liter úrtartalommal. (hengeres tartály gördítő abroncsokkal, csúszótalpakra erősített, gömb alakú tartály stb.).

1.3. Palackköteg: Szállításra használt, szerkezeti egységbe épített palackok, amelyek egymással, gyűjtőcsővel vannak összekötve, és szilárdan egymáshoz vannak erősítve. A palackok együttes úrtartalma legfeljebb 3000 liter lehet, a 2. osztály mérgező gázainak szállítására használt palackkötegek úrtartalma azonban legfeljebb 1000 liter lehet.

1.4. Szállítókeret: fémszerkezetből készült egy oldalt lenyitható oldalú szerkezet (paletta) amely a palackok csoportos szállítására és tárolására alkalmas.

1.5. Tárolás: a töltött vagy üres, de nem veszélytelenített gázpalackok huzamosabb ideig meghatározott helyen történő raktározása. Tárolásnak számít a gázpalackok készenléti állapota is. A gázpalackok tárolhatók zárt térben, vagy szabad téren. Szabadtéri tárolóknak minősülnek azok is, amelyek legalább egy oldalról nyitottak.

1.6. Készenléti állapot: a felhasználási helyeken a munkálatok további folytatásához előkészített gázpalackok tárolása. Készenléti állapotnak kell tekinteni a töltővállalatok szabadtéri területein a töltést követően a kiszállításig elhelyezett gázpalackok átmeneti tárolását is.

1.7. Töltött palack: e fejezet értelmében töltött gázpalacknak számít a rendeltetés szerinti töltettel részben vagy a megengedett mértékig töltött palack.

1.8. Üres palack: e fejezet szempontjából üres gázpalack a megengedett mértékű nyomásig ürített palack.

1.9. Veszélytelenített gázpalack: a töltettől mentesített gázpalack.

1.10. Légcsere: az a szám, amely megmutatja, hogy a helyiség levegője hányszor cserélődik ki egy órai időtartam alatt.

1.11. Védőtávolság: a veszélyességi övezetet is magába foglaló, a palacktároló hely és a szomszédos berendezések, létesítmények, építmények között szükséges legrövidebb vízszintes távolság.

1.12. Veszélyességi övezet: a zárt térben vagy szabadterén tárolt gázpalackok körüli védőtartomány, ahol gázszivárgás következtében tűz-, tűz- és robbanásveszélyes, egészségre és környezetre ártalmas légtér kialakulása nem zárható ki.

1.13. Talajszint alatti helyiség: e rendelet szerint

2. ÁLTALÁNOS ELŐÍRÁSOK

2.1. A gázpalackot (a továbbiakban: palack) csak akkor szabad forgalmazni, ha

- a) a vizsgálati ideje érvényes,
- b) jelölései épek és egyértelműek,
- c) nem sérült,
- d) gáztömör,
- e) szerelvényei hibátlanok, sértetlenek,
- f) nincs rajta veszélyt okozó szennyeződés.

2.2. A palackot sérültnek kell tekinteni, ha

- a) legalább 1 m magasságból kemény talajra (kő, beton, aszfalt stb.) esett,
- b) égésnyomok látszanak rajta,
- c) éles bemetszésű sérülése vagy horpadása van,
- d) a szállítójárművet közlekedési baleset érte, átalakítás nyomai észlelhetők.

Az üzemeltetés (szállítás, felhasználás stb.) során keletkezett sérülésről az illetékes töltővállalatot (cseretelepet) tájékoztatni kell.

2.3. A palackot (az üres palackot is) csak lezárt szeleppel és szelepvédővel (védősapka, védőkengyel stb.) szabad tárolni mozgatni és szállítani. Ezen túlmenően felcsavart záróanyáival kell tárolni és szállítani azokat a menetes csatlakozású palackokat, amelyek töltete

- mérgező,
- maró,
- tűz- és robbanásveszélyes.

A palackkötegeket lezárt szerelvényekkel, és felcsavart záróanyával kell tárolni. Nem vonatkozik, ez az előírás a korábban nem töltött vagy veszélytelenített palackokra.

2.4. A palackot a káros mechanikai és kémiai hatásoktól védeni kell, és úgy kell tárolni, hogy hőmérséklete ne emelkedjen 323 K (50 °C) fölé.

2.5. Befagyott szelepű vagy lefagyott palackot csak legfeljebb 313 K (40 °C) hőmérsékletű vízzel szabad melegíteni.

2.6. A palackokat, különös tekintettel az oxigénpalackra, nem szabad zsíros vagy olajos kézzel, vagy ezekkel szennyezett ruhában kezelni, és zsíros vagy olajos ruhával tisztítani.

2.7. A mérgező, maró és/vagy cseppfolyósított gázokat tartalmazó palackokra vonatkozó intézkedéseket a kezelési utasításban kell rögzíteni.

2.8. A palackon vagy szerelvényeinek környezetében keletkező tűz esetén először az éghető gázt, majd a többi veszélyeztetett palack szelepét haladéktalanul el kell zárni, és a tűz oltását meg kell kezdeni.

2.9. Tűz esetén a palackokat a tűzből, vagy a tűzzel veszélyeztetett területről el kell távolítani.

Ha ez nem lehetséges, akkor a palackok veszélyes mértékű felmelegedését védett helyről történő folyamatos hűtéssel kell megakadályozni.

2.10. Palacktűz és robbanás esetén az üzemeltető a következő szervezeteket köteles értesíteni:

- a tűzoltóságot,
- a területi Műszaki Biztonsági Felügyelőséget.
- a területi Munkavédelmi Felügyelőséget, személyi sérülés esetén.
- bányászati tevékenység esetén a területileg illetékes Bányakapitányságot és a töltővállalatot.

Jelentős anyagi kár és/vagy személyi sérülés, haláleset esetén értesíteni kell:

- a mentőszolgálatot és
- a rendőrkapitányságot.

2.11. A tűzoltóság megérkezésekor tájékoztatást kell adni a palackok jelenlétéről, azok darabszámáról, fajtájáról és elhelyezkedésükről.

2.12. A tűzbe került, megégett, felületén felhevült vagy a használat közben egyéb módon sérült palackokat elkülönítetten kell kezelni. Ezekről a palackokról gyári számuk szerint nyilvántartást kell készíteni.

Az üzemeltető a sérült palackokat azoknak a tulajdonosánál, vagy ha ez nem megállapítható, akkor a töltővállalatánál vagy cseretelepén a nyilvántartással és a felvett jegyzőkönyvvel együtt, azokkal egyezően köteles leadni.

2.13. Palackokat nem szabad tárolni nehezen megközelíthető, a személyi közlekedést és a mentést akadályozó helyeken, továbbá

a) lépcsőkön, lépcsőházakban, folyosókon, szűk udvarokban, átjárókban, vagy azok közvetlen környezetében,

b) garázsokban.

2.14. Talajszint alatti helyiségekben, csak nem éghető és égést nem tápláló gázt tartalmazó palackok tárolható gázkoncentráció mérő berendezés létesítése esetén.

2.15. A palacktárolók padozata vízszintes, egyenletes, csúszásmentes, és megfelelő teherbírású legyen, valamint feleljen meg a vonatkozó tűzvédelmi előírásoknak.

2.16. A palacktárolók környezetében segélykérő berendezés legyen.

2.17. A palacktárolókban tűzoltó készüléket kell készenlétben tartani e szabályzat szerint.

2.18. A levegőnél nehezebb és cseppfolyósított gázokat tartalmazó palackok tároló helyein, valamint azok védőtávolságán belül ne legyenek árkok, csatornák, folyadékzárak nélküli csatornalefolyók, pincebejáratok, vagy egyéb nyitott összeköttetések pincehelyiségekkel, kémények tisztító- vagy egyéb nyílásaival.

2.19. Éghető gázok palackjainak veszélyességi övezetében ne legyenek gyújtóforrások.

2.20. Éghető gázokat tartalmazó palackok veszélyességi övezetén belül a tároló üzemeltetéséhez szükséges járművek közlekedhetnek, ha a közlekedési útvonalban nincs veszélyes gázkoncentráció.

2.21. A palackot éghető anyaggal együtt tárolni nem szabad.

2.22. A töltött és üres palackokat egymástól elkülönítve kell tárolni.

2.23. Szabad- és zárt téri palacktároló helyeken és azok 5 m-es körzetében dohányozni és nyílt lángot használni nem szabad.

2.24. A palacktárolókat, veszélyt jelző táblákkal (a tűzvédelmi jelzőtáblákra vonatkozó műszaki követelmények szerint) kell ellátni, amelyek utaljanak a tárolt gázok tulajdonságaiból adódó veszélyhelyzetekre, valamint a veszélyességi övezet nagyságára. A veszélyt jelölő táblák elhelyezése a vonatkozó előírás szerint.

2.25. A palackokon elhelyezett figyelmeztető címkék az M1. függelék szerint.

2.26. A palacktárolók illetéktelen behatolás ellen védettek legyenek.

2.27. Cseppfolyósított, éghető és mérgező gázokkal töltött palackokat álló helyzetben szabad készenlétben tartani vagy tárolni.

2.28. A gázok felhasználásának a helyén - a töltő vállalatok kivételével - csak egyszeri cserét biztosító gázmennyiséget tartalmazó palackokat szabad tárolni, arra kialakított eszközben (kézikocsi, szállítókeret), mely biztosítja veszély esetén a készenléti palackok gyors eltávolítását a munkahelyről.

2.29. A tárolók villámvédelmét e szabályzatban meghatározott előírások szerint kell kialakítani.

3.2. Tárolás zárt térben

3.2.1. A palacktárolókat a nem palackok tárolására használatos, tűz- vagy robbanásveszélyes szomszédos helyiségektől legalább REI 60 minősítésű tűzgátló szerkezetekkel kell elválasztani.

3.2.2. A palacktárolók külső falai legalább REI 60 minősítésűek legyenek.

3.2.3. A tárolók folyamatos szellőzését biztosítani kell. A mesterséges szellőzést a vonatkozó környezet- és tűzvédelmi előírások értelemszerű alkalmazásával kell kialakítani. A természetes szellőzés elegendő, ha a tároló közvetlenül a szabadba vezet - a tároló alapterületének legalább 1%-át kitevő összkeresztmetszetű szellőzőnyílásokkal van kialakítva. A szellőzőnyílások elhelyezésekor figyelembe kell venni a gázok relatív sűrűségét.

3.2.4. Az éghető vagy mérgező gázokat tartalmazó palackok tárolói a közlekedési úttól legalább 3 m-re legyenek. Ha a tároló a közlekedési úttal határos, akkor annak falán ajtó és 2 m magasság alatt nyitható ablak vagy egyéb nyílás ne legyen.

3.2.5. A különböző gázokkal töltött palackokat a következő korlátozásokkal szabad együtt tárolni:

a) az éghető és az égést tápláló gázokkal töltöttek legfeljebb 150 db palack, vagy 15 db tárolóhordó mellett a semleges gázokat tartalmazó palackokat tetszőleges mennyiségben;

b) az éghető és semleges gázokat tartalmazó palackok tetszőleges mennyiségben;

c) az égést tápláló és a semleges gázokat tartalmazó palackok tetszőleges mennyiségben;

d) a fenti bekezdésekben előírtakon kívül mérgező gázzal töltöttek további 15 db palack vagy 1 db tárolóhordó.

3.2.6. A palackcsoportok között legalább 2 m távolság legyen.

3.2.7. Azok a tárolók, amelyekben éghető, vagy mérgező gázok palackjait tárolják, könnyen elhagyhatók legyenek.

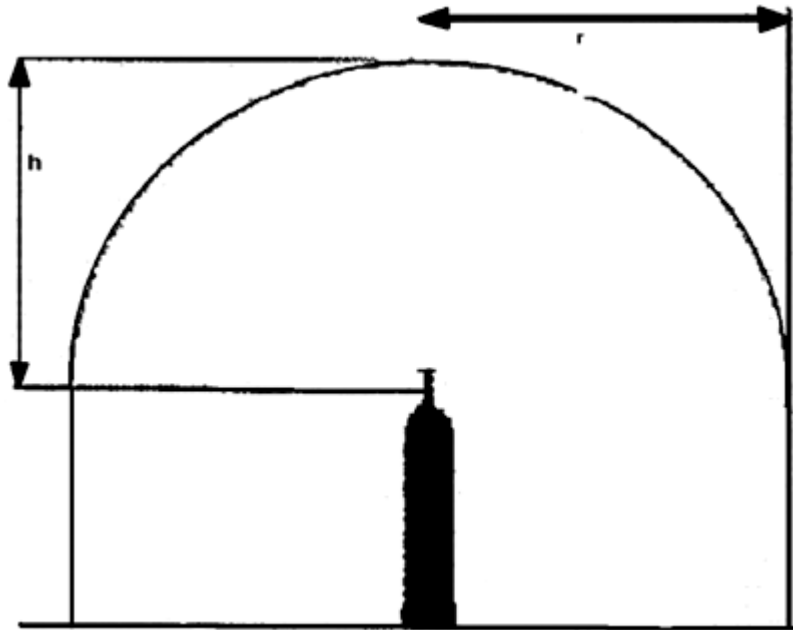
3.2.8. Azok a tárolók, amelyekben 25 db-nál több töltött palackot, vagy 2 db éghető gázt, vagy akár csak 1 db mérgező gázt tartalmazó hordót tárolnak, ne legyenek olyan helyiségek alatt, mellett vagy felett, amelyek személyek huzamos tartózkodási helyeül szolgálnak. Összeköttetések más helyiségekhez csak akkor megengedettek, ha ezek a helyiségek külön menekülési úttal rendelkeznek.

3.2.9. Ha éghető vagy mérgező gázokkal töltött palackokat és hordókat zárt helyiségekben tárolnak, akkor a palackok tárolása a veszélyességi övezet figyelembevételével történjen. A veszélyességi övezetek méretei az 1. táblázat, valamint az 1. és a 2. ábra szerint. Olyan zárt helyiségekben, amelyeknek területe legfeljebb 20 m², a teljes helyiség a veszélyességi övezetbe tartozik.

1. táblázat

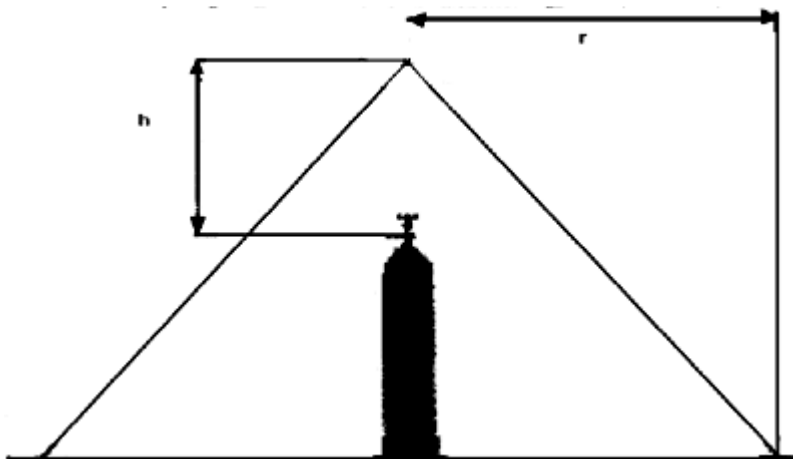
A veszélyességi övezet mérete, m

Megnevezése	A levegőnél könnyebb gáz		A levegőnél nehezebb gáz	
	palackban	Hordóban	palackban	hordóban
Magasság, h	2	2	1	1
Sugár, r	2	2	2	3

1. ábra

A veszélyességi övezet mérete a levegőnél könnyebb gázokra (zárt térben)

2. ábra

A veszélyességi övezet mérete a levegőnél nehezebb gázokra (zárt térben)

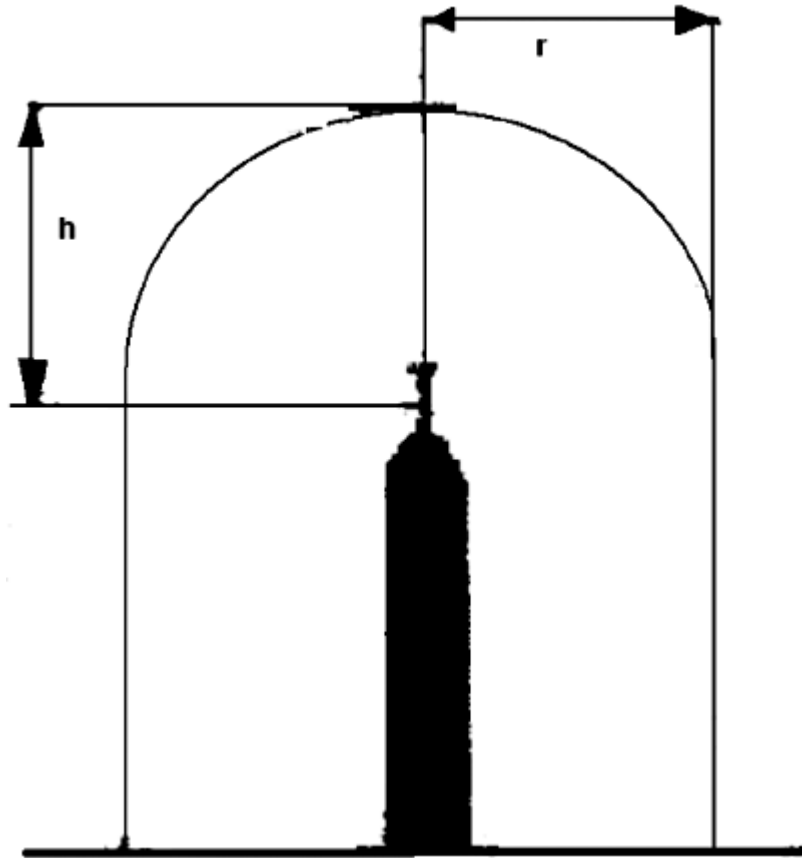
3.3. Tárolás szabad téren

3.3.1. Ha az éghető vagy mérgező gázokkal töltött palackok, vagy hordók tárolása szabadban történik, akkor ezek tárolása a veszélyességi övezet figyelembevételével történjen. A veszélyességi övezet méretei a 2. táblázat, valamint a 3. és a 4. ábra szerint.

2. táblázat

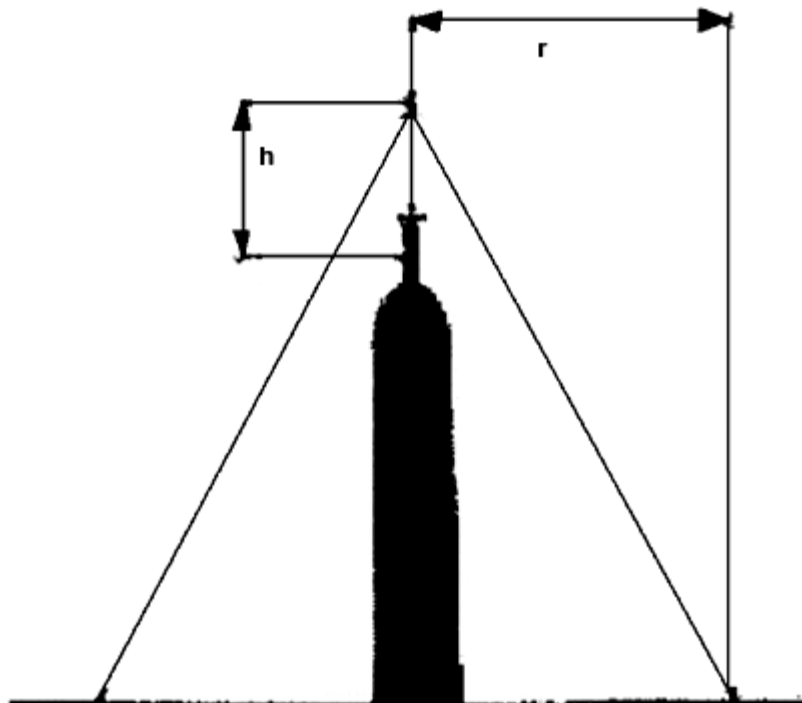
A veszélyességi övezet mérete, m

Megnevezése	A levegőnél könnyebb gáz palackban	A levegőnél nehezebb gáz palackban
Magasság, h	1	0,5
Sugár, r	1	1

3. ábra

A veszélyességi övezet mérete a levegőnél könnyebb gázokra (szabad téren)

4. ábra

A veszélyességi övezet mérete a levegőnél nehezebb gázokra (szabad téren)

3.3.2. A veszélyességi övezet nem nyúlhat át szomszédos telekre, és azt legfeljebb két oldalon legalább 2 m magas, A1-A2 anyagból készült nyílás nélküli védőfal határolhat. Ez az egyik oldalon nyílásmentes épületfal is lehet.

3.3.3. Töltött palackok, és hordók szabadtéri tárolásakor a védőtávolság legalább 5 m legyen. A védőtávolságot legalább 2 m magas, A1-A2 anyagból készült, REI 60 minősítésű védőfallal lehet csökkenteni.

3.3.4. A szabadtéri tárolók biztonsági távolságai az M1. függelék szerint.

4. SZÁLLÍTÁS, MOZGATÁS

4.1. Kézi erővel egy személy 1 db, legfeljebb 20 l űrtartalmú palackot mozgathat.

4.2. Palackot egyenetlen talajon vagy szintkülönbség esetén az arra kialakított eszközben, legalább két személynek szabad mozgatni.

4.3. Kézikocsin való szállításkor a palackot legurulás ellen rögzíteni kell. A palackot talpgyűrűjén, vagy homorú fenekén szabad gurítani.

4.4. Gázpalackok szállítása során a rakományrögzítés lehetséges rögzítési módjai az M2. és M3. függelék szerint.

5. A PALACKOK KEZELÉSE

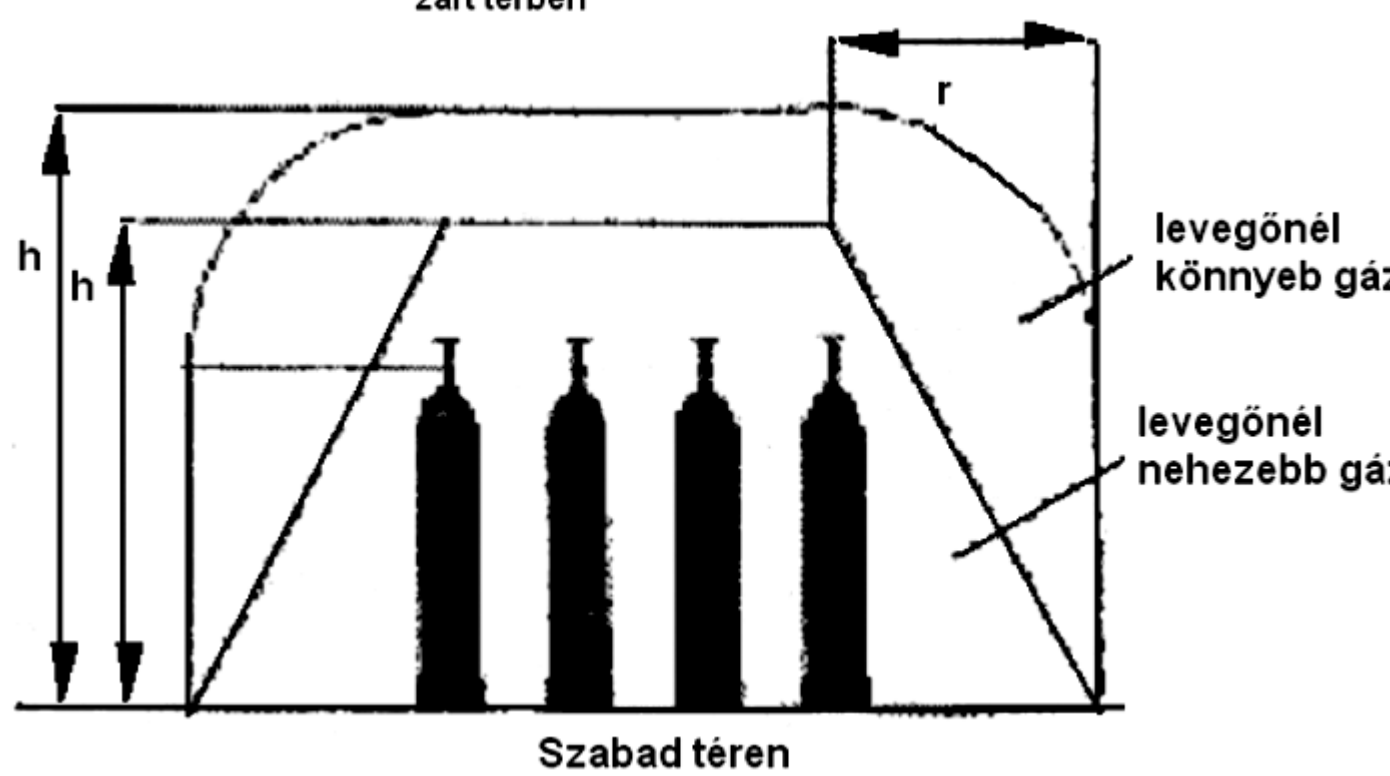
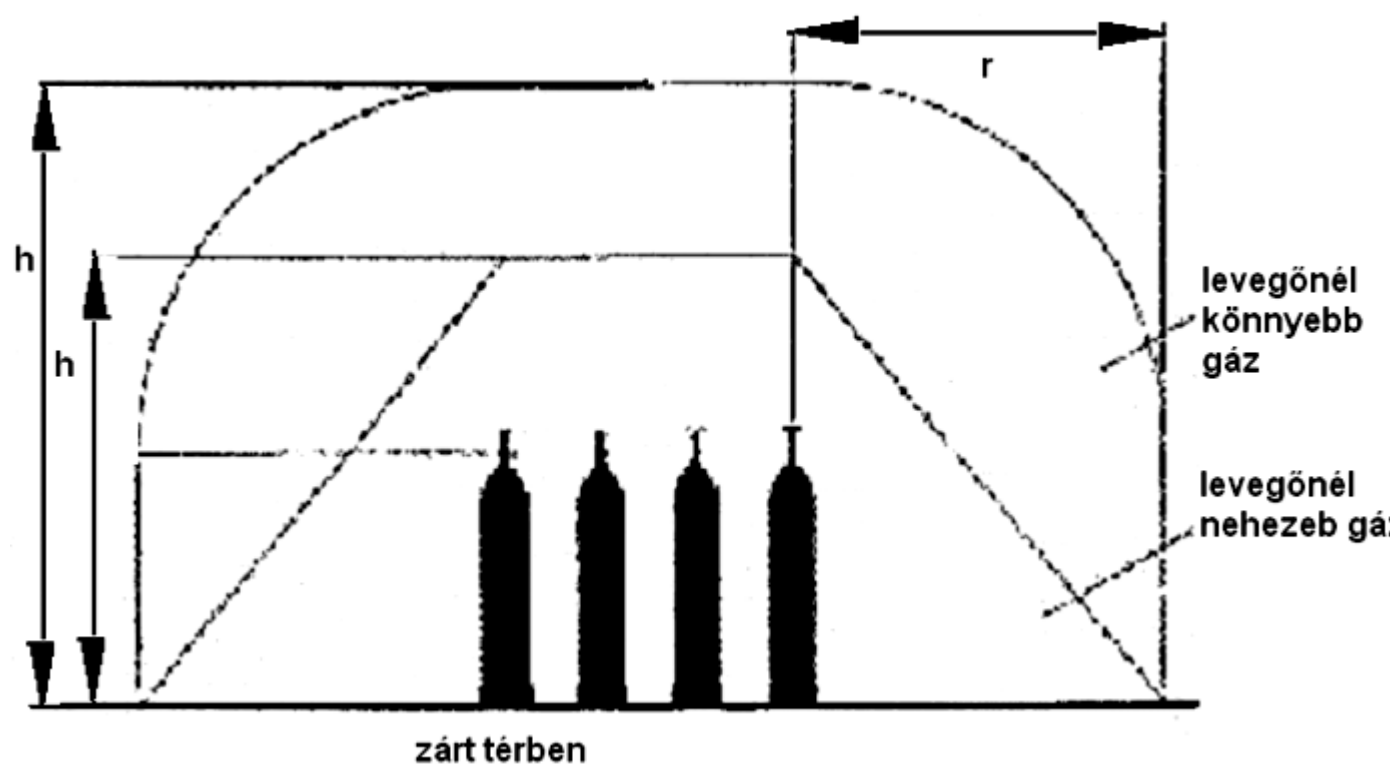
5.1. A palackok kezelésével csak olyan személyt szabad megbízni, aki a vonatkozó jogszabály alapján a szükséges műszaki követelmények szerinti ismereteket elsajátította. Az egyéb előírások a vonatkozó műszaki követelményrendszer szerint.

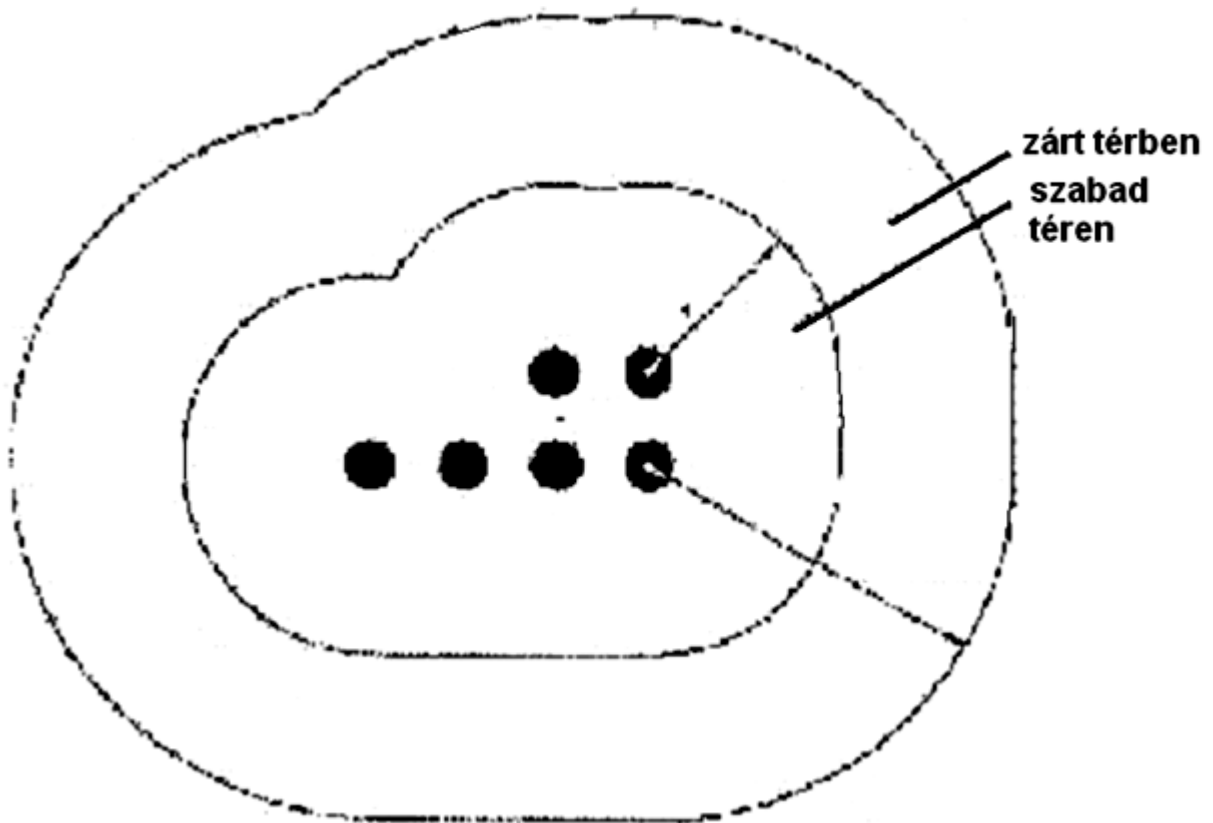
5.2. Gépjárműről kemény vagy kemény burkolatú talajra, vagy padozatra a palackot óvatosan kell leengedni. A rendszeres rakodóterületeket, a palack talpgyűrűjét, homorú fenekét nem rongáló rugalmas anyaggal kell burkolni.

5.3. A veszélyességi övezet méretei a 3. táblázat és az 5. ábra szerint.

3. táblázat

Gázelvétel	Gázfajta	A veszélyességi övezet mérete, m							
		a levegőnél könnyebb				a levegőnél nehezebb			
		szabadtéren				zárt térben			
		magasság	sugár	magasság	sugár	magasság	sugár	magasság	sugár
h	r	h	r	h	r	h	r		
Gáz-fázis	Egyedi palackok, palacktelep vagy palackköteg 6 palackig	1	1	0,5	1	2	2	1	2
	Tárolóhordó, 6 palack feletti palacktelep vagy palackköteg	2	2	0,5	2	3	3	1	3
Folyékony fázis		2	2	0,5	3	3	3	a teljes terület	

5. ábra

6. MEGJELÖLÉS

- 6.1. A palackba beütendő jelöléseket az MSZ EN1089-1 számú szabvány és az ADR tartalmazza.
 6.2. A palackok veszélyességi címkéjét az MSZ EN 1089-2 számú szabvány tartalmazza.

M1. A szabadtéri tárolók biztonsági távolsága

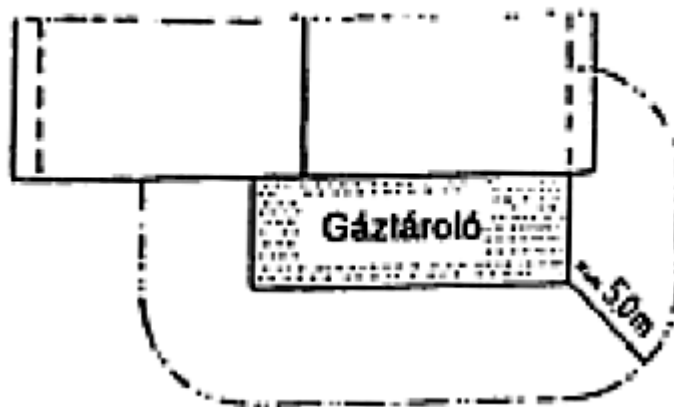
6. ábra

Biztonsági távolság a gáztároló körül

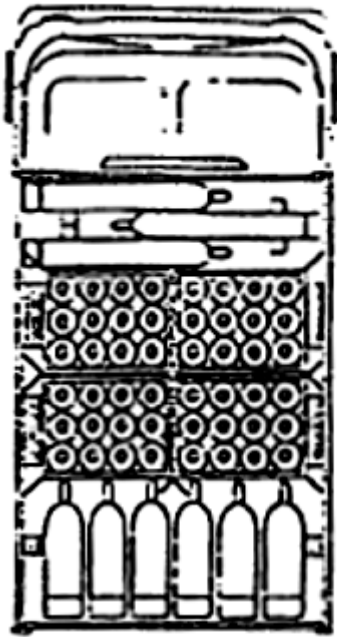
7. ábra
Biztonsági távolság védőfal esetén

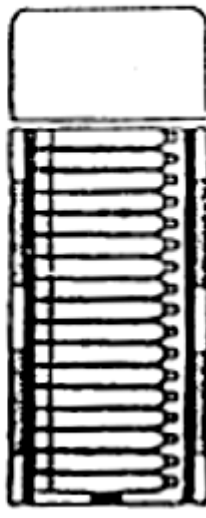
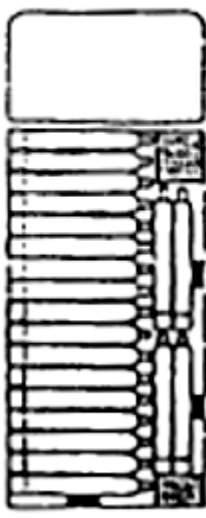
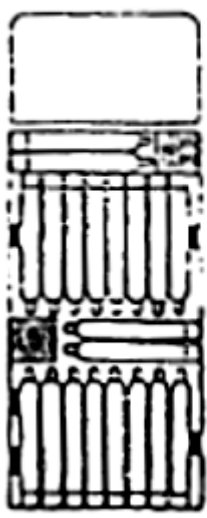
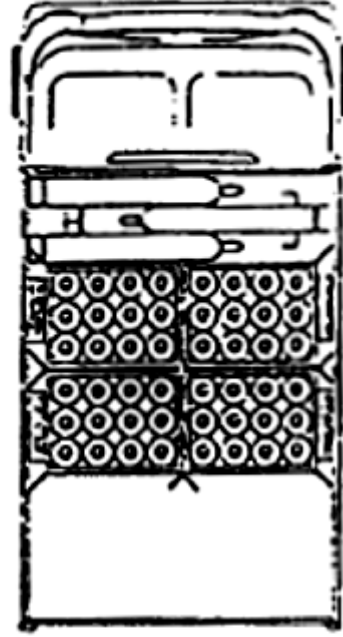
8. ábra
Biztonsági távolság épületfal mellett

M2. A palackok rögzítése tehergépkocsin való szállításkor

Menetirány

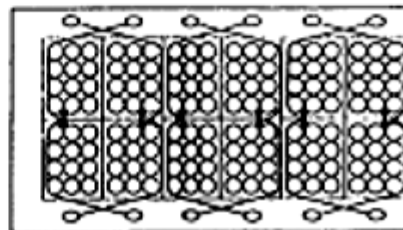
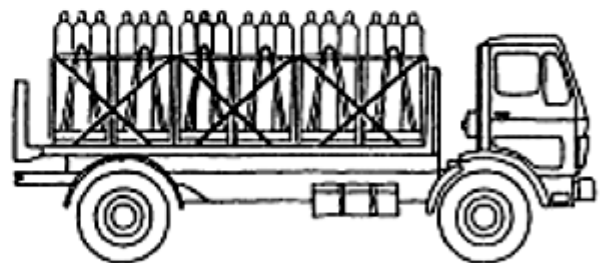
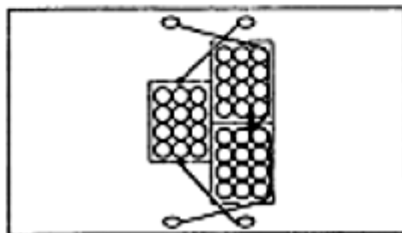
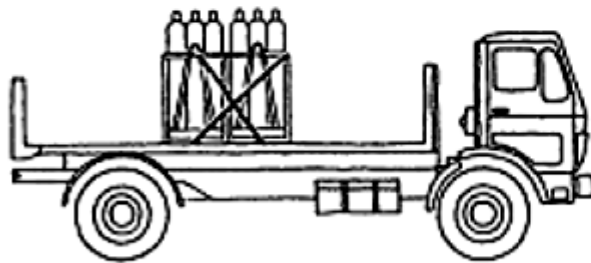
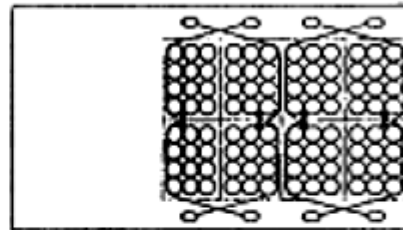
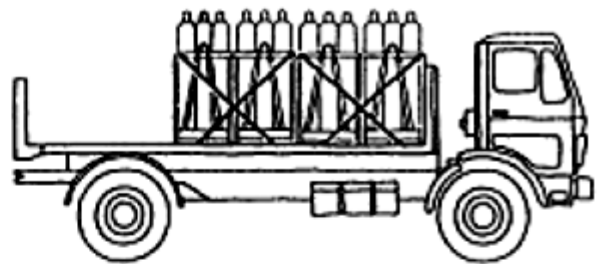
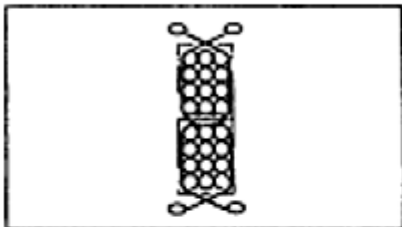
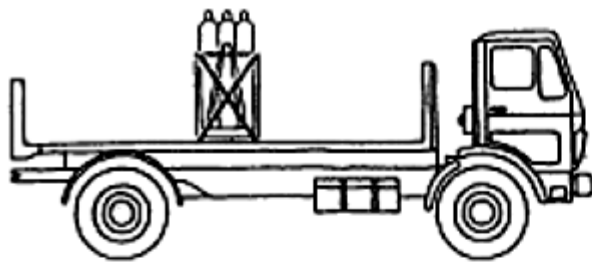

Menetirány

9. ábra

M3. A rakományrögzítés módjai

10. ábra